

POROFIRI: Niisiis, kui mina näiteks seda, teist või kolmandat peaksin kurjategijaks, noh, milleks, küsin ma, hakkab ma siis teda enneaegu tülitama, olgugi mul tema vastu süüdtõendavad faktid käepärast? Mõnda olen ma, näiteks, sunnitud rutem kinni võtma, aga teisel pole niisugune iseloom, tõepoolest; miks siis teda mitte lasta mööda linna pisut jalutada, hehehee! Mõnikord juhtuvad ülinaljakad juhtumid selles mõttes. Jätaksin ma, näiteks, mõne isanda üksi: ei võta teda kinni ega türita teda, kuid teeksin ometi nõnda, et ta iga tund, iga minut teaks või vähemalt oletaks, et ma tean kõik, kuni viimase peensuseni, ja et ma päeval ja ööl teda väsimata valvan, ja las ta seisab mul nõnda teadlikult igaveses kahtluses ja hirmus, siis hakkab tal kõik ümber käima, tõepoolest, tuleb ise, ja võib-olla teeb pealegi veel midagi, mis sarnaneb juba kaks korda kahega, millel on nii-öelda matemaatiline ilme — see on juba kena. Ja närvid, närvid, need unustasite sootuks! Tänapäev on ju kõik haiged, nõrgad ja ärritatud!...See on ju, võin teile kinnitada, teatud korral omamoodi kullakaevandus!

Ja miks peaks see minu rahu rikkuma, et ta vabalt mööda linna ringi käib! Las käia, las jalutab esiotsa, las olla; ma tean ju selletagi, et ta on minu ohver ja et ta minu käest kuhugi ei põgene! Ja kuhu peakski ta põgenema, hehee! Välismaale või? Välismaale põgeneb poolakas, mitte tema, seda enam, et ma valvan ja abinõud tarvitusele olen võtnud. Mitte ainult sellepärast ei põgene ta mu käest, et kuhugi ei oleks põgeneda: ta ei põgene psühholoogiliselt, hehee! Missugune sõnake! Loodusseaduse tõttu ei põgene ta, kuigi oleks koht, kuhu põgeneda. Olete liblikat küünla ümber näinud? Noh, tema keerleb aina minu, aina minu kui küünla ümber; vabadus ei ole enam armas, hakkab arutama, mõtlema, mässib enda sisse, ümberringi mässib enda sisse, nagu võrku, erutub kas või surnuks!... Ja aina keerleb teine minu ümber, lühendades ja aina lühendades raadiust, ning — napsti! lendab mulle otseteed suhu ja ma neelan ta alla, aga see on juba väga meeldiv, väga mõnus, hehehee!

Fjodor Dostojevski „Kuritöö ja karistus“ (tlk. A. H. Tammsaare; dramatiseerinud Ene-Liis Semper ja Tiit Ojasoo)